

Saksframlegg

Saksbehandler: Brynhild Belsom

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	08.06.2015
	Kommunestyret	17.06.2015
	Komite for helse og sosial	

Anmodning om ekstra bosetting av flyktninger

Rådmannen tilrår formannskapet å legge saken fram for kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

1. Rælingen kommune påtar seg ved en nasjonal dugnad å ta imot inntil 10 ekstra flyktninger i 2015 og inntil 20 ekstra flyktninger i 2016, totalt inntil 30 ekstra personer som bosettes i perioden 2015-2016. Bosetting av dette antallet er under forutsetning av at kommunen greier å skaffe tilstrekkelig antall boliger.
2. Antall kommunale utleieboliger må økes for å kunne bosette flere flyktninger. Rammen for kjøp av boliger fastsettes ved behandling av Handlingsprogram for 2016-2019.

Saksutredning**1. Sammendrag**

Rælingen kommune har flere års erfaring med å bosette flyktninger. Kommunen kan vise gode resultater i dette arbeidet. Siden 2005 har flyktninge- og inkluderingstjenesten tilegnet seg dyktige fagpersoner og kompetanse i forhold til utfordringer rundt bosetting. Vedtatt strategi for mottak og inkludering av flyktninger gir et godt grunnlag for fortsatt godt faglig arbeid på området.

Rælingen kommune har hatt vedtak på ulikt antall flyktninger fra år til år. Totalt inkludert familiegjenforening er det bosatt 182 flyktninger i perioden 2005-2014. De statlige tilskuddene og aktiv bruk av Husbankens virkemidler fører til at kommunens utgifter i stor grad dekkes. Det er en viss usikkerhet knyttet til om det er full utgiftsdekning for de finansielle utgiftene av boligene kommunen selv eier, som følge av at disse utgiftene ikke sees i sammenheng med øvrige utgifter og inntekter på boligområdet i dag.

Rådmannen tilrår at kommunestyret tilnærmet imøtekommer Integrerings- og mangfolds direktoratets anmodning. Kommunen vil ved en nasjonal dugnad ta imot inntil 10 ekstra flyktninger i 2015 og inntil 20 ekstra flyktninger i 2016, totalt inntil 30 ekstra personer som bosettes i perioden 2015-2016, med forbehold om at bolig kan skaffes. Dette tilsvarer en bosetting på inntil 70 personer fordelt på 2 år, og vil være et vesentlig bidrag i en nasjonal dugnad.

2. Bakgrunn for at saken fremmes

I brev datert 23.04.2015 ber regjeringen ved inkluderingsminister Solveig Horne landets kommuner om å gi en tilbakemelding på hvor mange ekstra flyktninger kommunen kan bosette i 2015 og 2016. Det vises til flyktningekatastrofen som følge av situasjonen i Syria og problemene i nabolandene med å håndtere den dramatiske befolkningsøkningen, og diskusjonen omkring økt mottak av flyktninger fra Syria. Videre vises det til at det allerede pr i dag er et underskudd i bosettingsplasser, og at IMDI uavhengig av økt mottak av syriske flyktninger vil gå ut med en tilleggsanmodning på 2 500 ekstra bosettinger i 2015.

Vedlagt anmodningen følger en oversikt over justert anmodning om bosetting for 2015 og 2016, hvor Rælingen bes om å ta imot 31 evt. 40 (inkludert ekstra mottak av syrere) for 2015, og 22 evt. 33 (inkludert ekstra mottak av syrere) for 2016. Kommunestyrets vedtak for bosetting for perioden 2014-2016 er på 15-20 personer pr år.

3. Tidligere behandling og vedtak

20. oktober 2004, sak 0065/04, ble følgende vedtatt:

«Rælingen kommune imøtekommer anmodning fra UDI og tar imot inntil 10 flyktninger pr. år i perioden 2005-2007, totalt 30 flyktninger.»

28. november 2007, sak 07/124 ble det fattet følgende vedtak:

«Rælingen kommune kan ikke fullt ut imøtekomme anmodningen fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet om å bosette 45 personer i perioden 2008-2010. På linje med det som har skjedd de siste 3 årene, vil kommunen bosette inntil 10 flyktninger pr. år i perioden 2008-2010, totalt 30 flyktninger.»

9. desember 2009, sak 09/95 ble følgende vedtatt:

«Rælingen kommune kan ikke fullt ut imøtekomme anmodning fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet om å bosette 30 flyktninger i 2010. Kommunen finner imidlertid å kunne bosette 20 personer i 2010, inkludert de 10 det allerede er fattet vedtak om og 4 enslige mindreårige flyktninger som det ikke foreløpig er fattet vedtak om.»

16. oktober 2013, sak 13/80 ble følgende vedtatt:

«1. Rælingen kommune påtar seg å bosette 45 til 60 flyktninger i perioden 2014-2016, hvorav 15-20 i 2014 og deretter fra 15-20 personer pr påfølgende år. Bosetting av dette antallet er under forutsetning at kommunen greier å skaffe tilstrekkelig antall boliger.

2. Antall kommunale utleieboliger må økes for å kunne bosette flere flyktninger. Rammen for kjøp av boliger fastsettes ved behandling av handlingsprogram for 2014-2017.»

4. Rådmannens vurdering

Faglige forhold

Det er flyktninge- og inkluderingstjenesten som har det overordnede ansvaret for å gjennomføre bosettingsarbeidet som følger av kommunens avtale med IMDI.

Flyktninge- og inkluderingstjenesten er en av seks avdelinger i enhet familie og helse.

Avdelingen ble etablert som egen avdeling i 2008. Avdelingen er lokalisert i egne lokaler i Sætervegen 3 på Løvenstad. Sætervegen 3 er et tidligere bofellesskap som ligger sentralt plassert mellom kommunens tettsteder.

Totalt er det i 2015 7,9 årsverk i tjenesten. Antall ansatte i tjenesten kan variere noe etter oppgaver og utfordringer. Kompetansen hos de ansatte er bred og det er høyt utdanningsnivå. Hovedoppgaven til de ansatte er bosetting av nyankomne flyktninger, tett oppfølging av den

enkeltet introduksjonsprogram, gi råd og veiledning i hverdagslivet til de nyankomne, gjennomføre forebyggende tiltak og tett tverrfaglig samarbeid med andre avdelinger og frivillige organisasjoner. Tjenesten fatter vedtak i henhold til introduksjonsloven og utbetaler introduksjonsstønad som hovedinntekt for flyktninger. I tillegg jobber ansatte også med økonomisk sosialhjelp og gir råd og veiledning i forbindelse med dette. De følger opp tiltak knyttet til helseproblemer i tett samarbeid med flyktningehelsesøster. Tjenesten følger også opp barna til de voksne bosatte flyktingene i både skole og barnehage.

I tillegg til bosetning av nyankomne flyktninger har tjenesten en rådgivende rolle til andre avdelinger i spørsmål angående flyktninger og innvandrere. Tjenesten bistår faglig i alle typer spørsmål om tiltak for personer med flerkulturell bakgrunn. Dette betyr at tjenesten også er kommunens kompetansesenter rundt integrerings- og inkluderingsarbeid og bistår også med kompetanseheving i flerkulturell kommunikasjon. Målsettingen med dette er at en helhetlig oppfølging sikrer at flyktingens behov blir sett og at de på den bakgrunn får den nødvendige oppfølging og veiledning, og at resultatet blir god inkludering.

Tjenesten har tett samarbeid med barneverntjenesten og har koordineringsansvar for opplæring av ICDP foreldreveiledning for både ansatte og foreldre i Rælingen kommune. Mottak av flyktninger og inkludering er et ansvar som berører mange enheter, og det er etablert samarbeid på tvers av enheter og fagavdelinger.

Flyktninge- og inkluderings-tjenesten i Rælingen kommune har bosettingsansvar og oppfølging av flyktninger etter avtalen med IMDI. I tillegg kommer familiegjenforente til bosatte flyktninger, innenfor 5-årsperioden som utløser integreringstilskudd fra staten.

Flyktninger i alderen mellom 18 og 55 år skal gjennom et introduksjonsprogram. Dette programmet er nøkkelen til god integrering. Gjennom introduksjonsprogrammet skal en:

- Kartlegge og kvalifisere
- Gi grunnleggende ferdigheter i norsk
- Innsikt i norsk samfunnsliv.
- Forberede deltakerne på et aktivt arbeidsliv
- Eller motivere til utdanning.

Personer som deltar i programmet mottar ”lønn” i form av en månedlig introduksjonsstønad. Dersom deltageren ikke følger oppsatt program, trekkes deltageren i «lønn».

Tjenesten har siden 2005 gjennomsnittlig hatt en måloppnåelse langt over statlig målsetting på 55 % som er over i jobb eller videregående utdanning etter endt introduksjonsprogram. De aller fleste som har gjennomført introduksjonsprogrammet i Rælingen kommune er nå økonomisk uavhengige.

For tiden har kommunen 41 aktive i introduksjonsprogrammet, mens 8 personer har permisjon.

Om boligsituasjonen

En viktig forutsetning for at kommunen skal kunne bosette flyktninger, er å fremskaffe boliger. Noen av de mottatte flyktingene leier kommunalt eide utleieboliger og noen har fått dekket boligbehovet på det private boligmarkedet. Eiendomsavdelingen bistår med fremskaffing av boliger.

Det er fremskaffet bolig for alle de 20 som bosettes i 2015. For flyktninger som er/skal bosettes i 2015 bosettes 13 i kommunale boliger, mens 7 har inngått privat leieavtale. For

god utnyttelse av boligene har Flyktninge- og inkluderingstjenesten benyttet bofellesskap i flere tilfeller. Dette betyr at enslige voksne får redusert sine bostgifter, det blir lettere å skaffe bolig til flere og behovet for kommunale boliger reduseres. Dette vurderes som en god og faglig forsvarlig løsning.

Kommunestyret vedtok i møte 12.02.2014, sak 14/7 Plan for kommunens boligsosial virksomhet for perioden 2013-2016 som skal ligge til grunn også for flyktninge- og inkluderingstjenestens arbeid med bolig. Bolig er en av de største utfordringene i de aller fleste kommuner som bosetter flyktninger. Dette gjelder også Rælingen kommune, som en kommune i vekst og med høye boligpriser.

Bolig er en viktig del av bosetningsarbeidet. En god bolig i et godt bomiljø er et overordnet mål i norsk velferdspolitikken generelt og boligpolitikk spesielt, og en sentral levekårsfaktor. Det å bo er en viktig basis for våre liv og en forutsetning for utdanning, jobb, familie og sosialt liv. De aller fleste innbyggerne i Rælingen klarer selv å dekke sine boligbehov.

Staten forvalter et stort utvalg virkemidler som er tilgjengelig for kommunene og den enkelte innbygger. Ved å nytte disse ordningene på en aktiv og målrettet måte, kan man oppnå betydelig bedring av den boligsosiale statusen i kommunen. Som oppfølging av ny plan for den boligsosiale virksomheten er det gjort organisatoriske endringer i administrasjonen av det boligsosiale arbeidet, og arbeidet er også styrket med avsatt stillingsressurs til forvaltning av de kommunale boligene samt avsatt bevilgning til kjøp av flere boliger til flyktninger. Det jobbes aktivt opp mot det private leiemarkedet for å bistå boligsøkere med særskilte behov med å inngå direkte avtaler med private leietakere.

Flyktninge- og inkluderingstjenesten har et tett samarbeid med øvrige aktuelle tjenester om bosettingsarbeidet, og det er nye rutiner og avtaler under etablering som en følge av omorganiseringen av det boligsosiale arbeidet.

Norge har en boligpolitikk som har som utgangspunkt at alle familier skal kunne eie egen bolig. Husbanken motiverer også kommunene til å vurdere å støtte flyktninger og andre utsatte grupper til å kjøpe sin egen bolig. Flyktninge- og inkluderingstjenesten jobber bevisst for å motivere deltakerne til at de må være målrettet i forhold til arbeid og bli økonomisk selvhjulpne slik at de kan få mulighet til å søke om lån. Ved å eie egen bolig får man et eierskap i forhold til eget nærmiljø og er motivert til å vedlikeholde sin egen bolig. Viktigst av alt er at barna får trygge og stabile boforhold. Startlån er en type lån som gis av Husbanken via kommunen til personer som ikke får lån i vanlig bank, sliter med å etablere seg i boligmarkedet eller har vanskeligheter med å bli boende i boligen sin. Det er etablert vedtaksteam for Startlån hvor flyktningstjenesten er representert.

For å bidra til den nødvendige gjennomstrømning i kommunale utleieboliger, vil Flyktninge- og inkluderingstjenesten også i årene som kommer veilede flyktningene til å være aktive mot det private leiemarkedet, samt informere om hvilke kriterier som må fylles for å kunne kjøpe egen bolig for eksempel ved hjelp av startlån fra Husbanken. Rutiner for oppfølging av alle med en viss botid i kommunal bolig vil også sikre at flyktninger blir tett oppfulgt. Det er etablert vedtaksteam for kommunale boliger som også vil følge opp og vurdere hvem som kan jobbes ut av kommunale bolig, og flyktningstjenesten er representert her.

5.1 God folkehelse i befolkningen

Godt faglig arbeid i mottaksfasen er viktig for å legge til rette for stabile boligforhold, arbeidstilknytning og skolegang avhengig av alder og gode relasjoner i familien og til

nærmiljøet. Strategi for mottak og inkludering av flyktninger vedtatt 11.02.2015 gir en god beskrivelse av arbeidet som gjøres og gir videre strategier for fortsatt helhetlig arbeid. Det å gi et tilbud i introduksjonsprogrammet som fokuserer på hver enkelt flyktnings helhetlige situasjon, med sterkt fokus på å få fram ressursene og ønsket om å være selvhjulpne, vurderes som en riktig arbeidsform for å ivareta en god folkehelse.

5.2 Trygt og sikkert lokalsamfunn

Det er ikke rapportert om særlige utfordringer med kriminalitet. Kommunen samarbeider med politiet om forebygging av rus og kriminalitet gjennom SafiR, og vil også ha fokus på å forebygge utslag av politisk og/eller religiøs ekstremisme i ulike former.

5.3 Bærekraftig miljø- og klimautvikling

5.4 Langsiktig forvaltning av kommunens ressurser

Økonomiske konsekvenser

Økonomisk er det viktig for kommunen å bidra til at flest mulig av flyktningene får en tilknytning til arbeidslivet, blir selvhjulpne og velger å forbli boende i kommunen etter de første to årene med introduksjonsstønad. Kommunen mottar integreringstilskudd som følger flyktningen i 5 år fra bosetting i kommune. Dersom kommunen kun beholder flyktningen i de to første årene, hvor kostnadene gjerne er høyere enn tilskuddene, så mister kommunen tilskuddet for årene etter at flyktningene har blitt selvhjulpne. Det er dermed en god investering å ha tett oppfølging i introduksjonsprogramperioden.

Inntekter

De statlige tilskuddene gir muligheter for å drive et godt integreringsarbeid.

Integreringstilskuddet for 2015 er kr. 696.200,- pr. person i familie, fordelt over fem år med gradvis lavere beløp. For enslige voksne er det kr. 746.200,-. I tillegg kommer enkelte engangstilskudd, og tilskudd ved kjente funksjonshemninger. Personer som får vedtak om familieinnvandring med en person som har opphold på humanitært grunnlag utløser integreringstilskudd i 3 år.

Utgifter til introduksjonsprogrammets norsk- og samfunnskunnskapsundervisning dekkes av et eget tilskudd pr person til opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Dette administreres av rådgiver ved rådmannskontoret. Denne delen av introduksjonsprogrammet har vært ivaretatt av Skedsmo voksenopplæring fram til nylig, etter anbud overtok Norasonde opplæringen fra 01.01.2015.

Utgifter

- Lønn til stillinger
- Introduksjonsstønad
- Sosialhjelp ved etablering før flyktninger mottar sin første introduksjonsstønad og supplerende sosialhjelp etter individuell vurdering
- Utgiftene til tolketjeneste som dekkes for alle enheter i kommunen (gjelder også andre innvandrere med tolkebehov i møte med kommunale tjenester)

Introduksjonsstønaden er den ytelsen deltakeren mottar for å delta i introduksjonsprogrammet. Stønaden er på årsbasis lik to ganger folketrygdens grunnbeløp. Stønaden er imidlertid to tredjedeler for deltakere under 25 år. Grunnbeløpet (G) er per 1. mai 2015 kr 90 068. Stønaden er skattepliktig, og stønaden er lik for alle deltakere uten hensyn til individuelle behov eller familiesituasjon. Deltakelse i programmet er obligatorisk og ved ugyldig fravær blir stønaden

redusert. Med introduksjonsstønad og bostøtte vil de aller fleste være selvhjulpne i introduksjonsprogramperioden.

Flyktninge – og inkluderingstjenesten har siden 2008 hatt sine kostnader dekt av inntektene og merinntekt eller underdekning føres ved årsavslutningen mot et fond.

Utgifter til bolig

I handlingsprogram for 2015-2018 er det satt av 15 mill. kroner til kjøp av kommunale utleieboliger til flyktninger, og 10 mill. kroner til avvikling av framleieavtaler, hvor noen av disse var boliger til flyktninger. Nybosatte flyktninger bebod totalt 33 kommunale utleieenheter inkludert årets anskaffelser.

Kommunestyret vedtok i forbindelse med Plan for kommunens boligsosiale virksomhet å avvike praksisen med bruk av private boliger for framleie. Kommunen hadde 8 slike kontrakter, hvorav 5 kontrakter er avvirket hovedsakelig ved at leieforholdet fortsetter mellom utleier og leietaker. De 3 gjenstående kontraktene er under forhandling om avvikling. 1 leilighet er kjøpt av kommunen, og det vurderes som en sannsynlig løsning for 1 av de gjenstående leieforholdene. I forhold til 10 mill. kroner som ble avsatt i HP for å avvike fremleieforhold er prognosen at det vil gjenstå 6 mill. kroner til disposisjon etter at alle kontrakter er avvirket. I tillegg gjenstår det 4,7 mill. kroner av avsatte midler for kjøp av flyktningeboliger.

Anslag behov for ressurser for nye bosettinger

Våre erfaringer sier at vi for å bosette 10, benytter 3-4 enheter av 3 eller 4 roms leiligheter. Dette er basert på bofellesskap med gjennomsnittlig 3 personer pr. enhet. Med ekstra bosetting i 2015 med økt antall mellom 10 og 20 vil dette kreve et låneopptak på mellom 4,8 og 9,5 mill. kroner, fratrukket refusjoner fra Husbanken som anslås til 15%. For 2016 blir prognosen tilsvarende at i tillegg til bevilgninger i HP blir prognosen for å motta ekstra 10-20 et låneopptak på mellom 4,8 – 9,5 mill. kroner, fratrukket refusjoner fra Husbanken som anslås til 15%.

Andre forhold som vil endre/reducere det totale låneopptak er:

Det jobbes for å bosette i det private markedet, samt at det jobbes med private aktører basert på Husbankens nye modell for såkalte tildelingsavtaler hvor vi samarbeider med utleiere som inngår 20 års forpliktelser og får de samme tilskuddsordninger fra Husbanken som kommunen. Dette forutsetter at disse utleierne benytter de kommunale gebyrer/leiepriser. Videre jobbes det aktivt med å øke gjennomgangen i boligmassen, som vi antar vil gi merkbare resultater i 2016. Andelen som bosettes gjennom private leieforhold og eksisterende boligmasse som blir ledig er anslått til 30 %.

Personalmessige konsekvenser

Flyktninge- og inkluderingstjenesten har totalt 7,9 stillinger, fordelt på leder, sekretær, personlige koordinatore, flyktningehelsesøster og psykolog.

Det vurderes at økt bosetting av 10 flyktninger i 2015 og 20 i 2016 kan håndteres ved å knytte til seg en ny personlig koordinator for helhetlig og ressursfokusert oppfølging av bosetting og introduksjonsprogram. Økt bosetting vil også gi behov for noe økt administrativ innsats, bl.a. på boligforvaltning. Det påregnes at dette vil dekkes av tilskuddene.

5.5 Prinsipielle avklaringer

Storting og regjering har et mål om at alle med lovlig opphold i landet, uavhengig av opprinnelse og kjønn, skal kunne få arbeid og ha like muligheter til å delta i det norske

samfunnet, enten det er i skole, i bomiljøet eller i organisasjonslivet. Deltakelse er viktig både for at samfunnet skal kunne nyttiggjøre seg alle ressurser i befolkningen, og for at den enkelte skal kunne påvirke sin egen livssituasjon.

De fleste som skal bosettes er tidligere asylsøkere med innvilget oppholdstillatelse som oppholder seg i statlige mottak. De største nasjonalitetsgruppene, blant dem som i dag venter på bosetting, er sammensatte grupper fra Eritrea, Irak, Somalia, Palestina og Afghanistan, i tillegg til at Syria er en gruppe som øker og hvor det også kommer kvoteflyktninger. Mange av disse er enslige i Norge, men har familie i hjemlandet, og vil trolig søke om familiegjenforening. Det er vanlig at permanent oppholdstillatelse blir gitt 3 år etter at det er blitt innvilget asyl. Ca 70 % av de som venter på bosetting er enslige voksne.

6. Oppsummering og konklusjon

Introduksjonsordningen for nyankomne flyktninger har styrket flyktingenes muligheter for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og deres økonomiske selvstendighet. Videre har det gjort det lettere for kommunen å gi flyktingene et helhetlig tilbud. Kommunen har hatt gode resultater på introduksjonsordningen over tid, med resultat på 100 % i 2014 noe som har medført oppmerksomhet fra media og andre kommuner. Vedtatt strategi for mottak og inkludering av flyktninger gir gode føringer for fortsatt godt faglig arbeid med bosetting og inkludering av flyktninger i kommunen.

I utgangspunktet fryktet man at det hardt pressede boligmarkedet på Romerike skulle føre til store problemer med å fremskaffe boliger til flyktninger. I Rælingen har dette løst seg og alle har fått et tilfredsstillende botilbud til nå. Plan for kommunens boligsosiale virksomhet og oppfølgingen av denne med videreutvikling av rutiner og avtaler kan fremme bedre rullering av boliger og økt bruk av private utleier også for flyktninger.

Arbeidet med å integrere flyktninger i det norske samfunnet er i stor grad et kommunalt ansvar. De statlige tilskuddene gjør det mulig for kommunen å drive integreringsarbeidet uten ekstra utgifter for kommunen. Ved aktiv bruk av Husbankens mange låne- og tilskuddsordninger vil det bli mulig for flere å eie egen bolig. Dette åpner for en viss sirkulasjon med kjøp og salg av kommunens egne boliger.

Rådmannen tilrår at kommunestyret tilnærmet imøtekommer Integrerings- og mangfolds direktoratets anmodning. Dette tilsier at ved en nasjonal dugnad tar kommunen imot inntil 10 ekstra flyktninger i 2015 og inntil 20 ekstra flyktninger i 2016, totalt inntil 30 ekstra personer som bosettes i perioden 2015-2016, med forbehold om at bolig kan skaffes. Dette tilsvarer en bosetting på inntil 70 personer fordelt på 2 år, og vil være et vesentlig bidrag i en nasjonal dugnad. Det forventes at det vil komme statlige tiltak som vil bidra til å minske kommunens risiko.

Rælingen, 28.05.2015

Eivind Glemmestad
rådmann

